

Markaðspunktur í dag:

- K-orðs vísitalan: Fjölmiðlaumfjöllun gefur góða samtímamynd af hagkerfinu

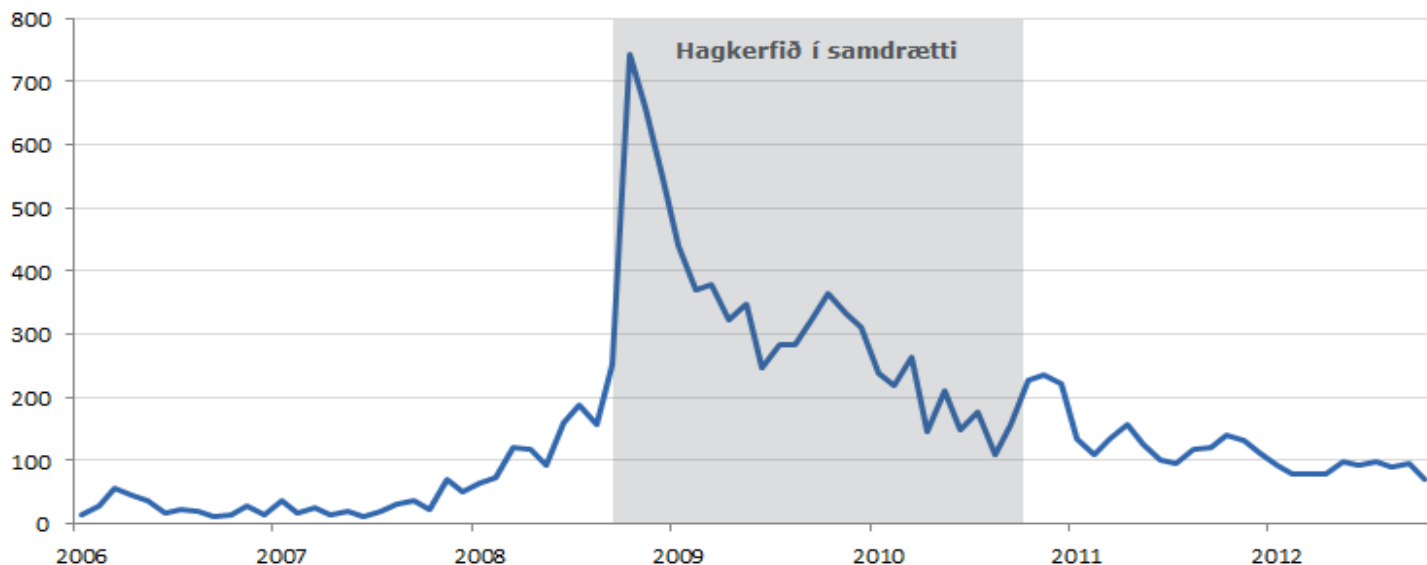
K-orðs vísitalan: Fjölmiðlaumfjöllun gefur góða samtímamynd af hagkerfinu

Hefðbundnar hagamælingar taka langan tíma, og oft eru tölur um umsvif í hagkerfinu ekki gefnar út fyrr en mörgum mánuðum eftir að tímabilinu sem þeim er ætlað að lýsa lauk. Þess vegna eru fjárfestar, seðlabankar, blaðamenn og aðrir sérfræðingar stöðugt á höttunum eftir mælikvörðum sem veita áreiðanlegar samtímaupplýsingar um ganginn á hagkerfinu – og enn betra þykir ef þær hafa eitthvað forspárgildi um hvernig þróunin verður litið fram á veginn¹. Í Markaðspunktum dagsins staðfærir Greiningardeild einn slíkan mælikvarða fyrir Ísland, fjölda kreppufrétta, og rannsakar gagnsemi hans við að meta stöðu hagkerfisins. Þá er samspil væntinga og fréttu jafnframt til skoðunar. Tölfræðileg greining leiðir í ljós að neikvæðar fréttir valda því að fólk verður svartsýnt, en ekki öfugt.

K-orðs vísitalan

K-orðs vísitalan sem Greiningardeild tók saman byggir á hinum svokallaða *R-word Index* sem breska vikublaðið *The Economist* tók fyrst saman. Í sem stystu máli byggir vísitalan á því að telja hversu margar fréttir eða greinar innihalda orðið „kreppa“ (e. recession) á gefnu tímabili. *The Economist* taldi fréttirnar sem innihéldu orðið í dagblöðunum *Washington Post* og *New York Times* á hverjum fjórðungi, en vísitala Greiningardeildar inniheldur fréttir allra íslenskra prent- og ljósvakamiðla á mánaðargrundvelli. Um tiltölulega hráan mælikvarða er að ræða, en fræðimenn sem hafa skrifað um tengsl fjölmiðlaumfjöllunar og hagsveiflunnar af fullri alvöru hafa reynt að búa til enn þróaðri vísitölur sem telja fleiri orðmyndir, sigta út ákveðna fjölmiðla sem hafa meira forspárgildi en aðrir eða mæla tóninn í fréttum en ekki bara fjölda þeirra, svo dæmi séu nefnd.

K-orðs vísitala Greiningardeildar
- fjöldi fréttu í prent- og ljósvakamiðlum sem innihalda orðið *kreppa*

Heimild: Fjölmiðlavaktin og Greiningardeild

¹ Oft eru þessir mælikvarðar æði óhefðbundnir. Þekkt er flókkusagan um að Alan Greenspan, fyrrverandi seðlabankastjóri Bandaríkjanna, hafi fylgst náið með sölutölum fyrir karlmannsnærbuxur í landinu. Þegar hægja tekur á í hagkerfinu eru þær að öðru jöfnu með því fyrsta sem meðalkarlinn ákveður að skera við nögl og endurnýja sjaldnar, og því veit ekki á gott þegar nærbuxnasalan hrynur!

Kreppur í fjölmiðlum – og í hagkerfinu

Hin erlenda hliðstæða K-orðs vísitalunnar hefur iðulega spáð fyrir um meiriháttar samdráttarskeið vestanhafs að mati The Economist, en líkt og sjá má á myndinni hér að ofan virðist vísitala greiningardeildar einnig nýtileg til hins sama. Eftir að hafa legið mjög lágt í uppganginum í aðdraganda bankahrunsins tók hún að hækka áberandi mikið frá ársbyrjun 2008, og gaf þar með fyrirheit um atburði haustsins. Þegar bankarnir féllu tók vísitalan svo stökk þegar meira en 700 kreppufréttir birtust í einum mánuði, en sú mæling er útgildi (e. outlier) á flesta mælikvarða. Á meðan samdrátturinn varði var vísitalan mun hærri en þegar allt lék í lyndi, en fljótlega eftir að samdrættinum lauk tók hún að lækka, og hefur verið um eða undir 100 stigum frá ársbyrjun 2011. K-orðs vísitalan bendir því ótvírætt til þess að efnahagsbatinn sé á réttri leið.

Ófullkominn mælikvarði, en fjarri því gagnslaus

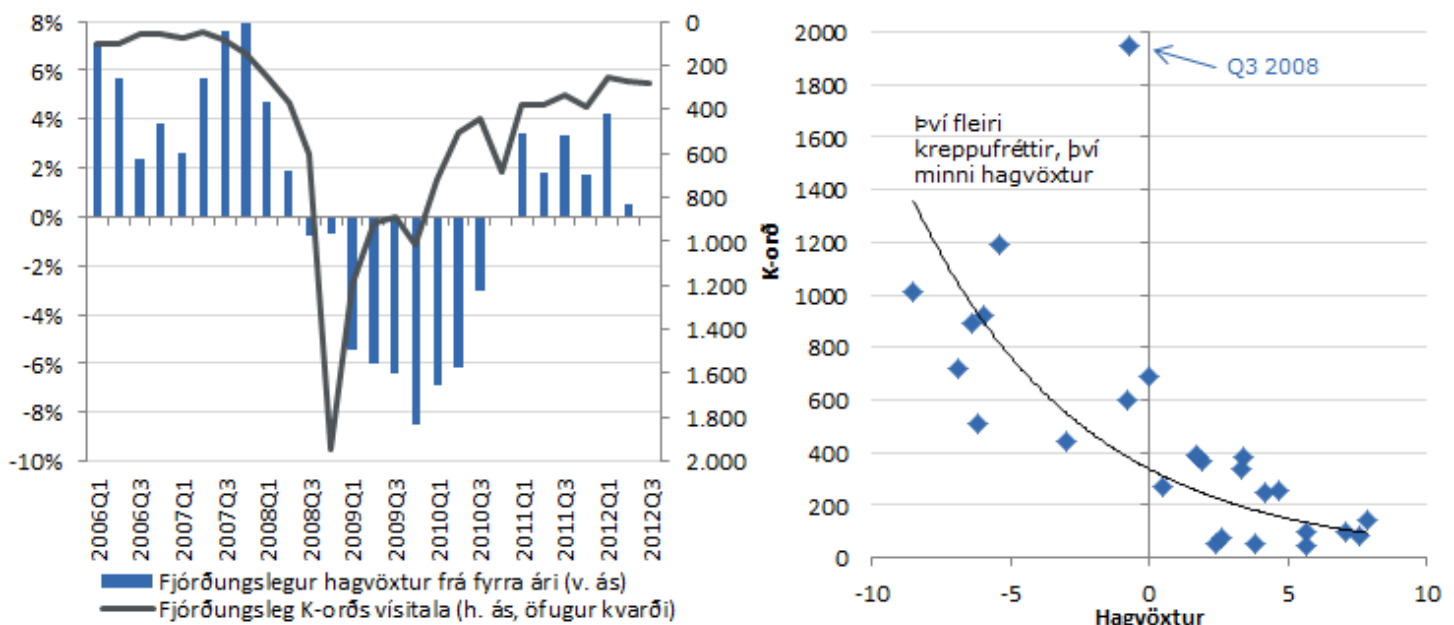
Nokkrir þættir geta hugsanlega bjagað mælingu vísitalunnar. Í fyrsta lagi tekur hún ekki tillit til fjölda þeirra fjölmiðla sem flytur fréttir – einhverjir fjölmiðlar sem störfuðu á fyrri hluta tímabilsins hafa t.d. lagt upp laupana, og í einhverjum tilfellum hafa aðrir komið í staðinn. Í öðru lagi er orðið kreppa stundum notað í öðru samhengi en efnahagslegu, og því er viðbúið að það sé notað reglulega í fjölmiðlum án þess að nokkuð ami að. Í þriðja lagi er hugsanlegt að orðið verði fólki tamara eftir mikinn samdrátt í efnahagslífinu, og því sé tregða í notkun orðsins í kjölfar kreppu.

Þá er ekki útilokað að orðið sé notað í umfjöllun um aðstæður erlendis, en vegna þess hve íslenska hagkerfið á mikið undir útflutningi er ekki óeðlilegt að þær fréttir séu taldar með.

K-orðs vísitalan ætti engu að síður að gefa nokkuð góða mynd af fjölmiðlaumfjöllun á tímabilinu, og hefur í öllu falli mjög skýra neikvæða fylgni við hagvöxt (um $-0,68$ og $-0,87$ þegar útgildi er sleppt).

Fréttaflutningur og hagvöxtur

- gefa áherslur í frétttaflutningi góða samtímamynd af gangi hagkerfisins?

Heimild: Hagstofa Íslands, Fjölmiðlavaktin og Greiningardeild

Af hverju lýsa fréttir hagkerfinu vel?

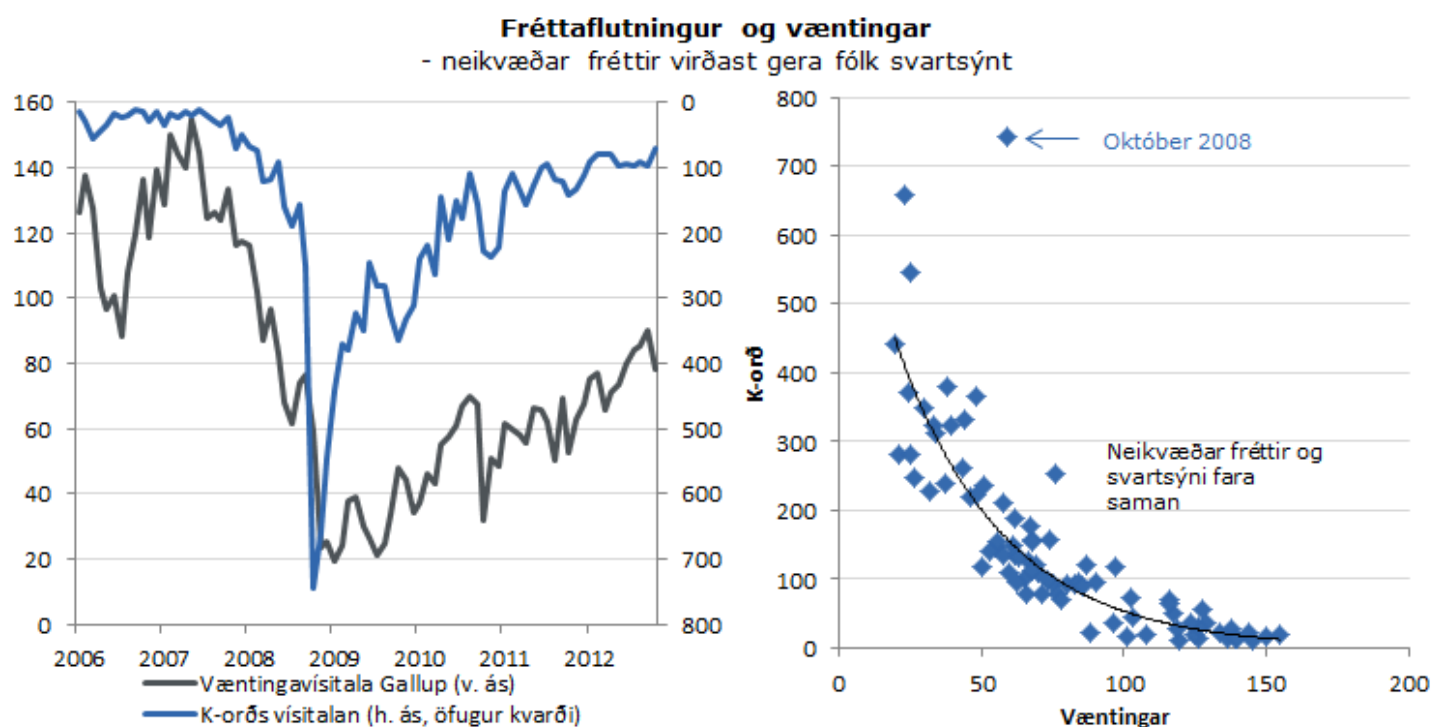
Skýringin á því af hverju svo einfaldur mælikvarði á fjölmiðlaumfjöllun endurspeglar samtímaumsvif í hagkerfinu jafn vel og raun ber vitni getur verið margþætt. Í fyrsta lagi sjá fjölmiðlar oft efnahagstástandið berum augum (þeir greina t.d. oft frá erfiðum aðstæðum fólks í skuldavanda, fjöldauppsögnum o.s.frv.), í öðru lagi greina þeir frá hagamælingum mjög víða að og í þriðja lagi leita þeir iðulega viðhorfa fjölda sérfræðinga. Þannig getur hlutlægur mælikvarði á fjölmiðlaumfjöllun tekið saman í eina einfalda tölu fjölda heimilda um efnahagstástandið sem eiga rætur sínar að rekja mjög víða.

Neikvæðar fréttir gera fólk svartsýnt

Einna mikilvægasta ástæðan hlýtur þó að vera samspil væntinga og fjölmiðlaumfjöllunar, en væntingar eru einn mikilvægasti aflvaki hagkerfisins af margvíslegum ástæðum. Það er enda mikil neikvæð fylgni milli K-orðs vísitölunnar og væntingavísitölu Gallup (um -0,75 og -0,81 þegar útgildi er sleppt).

Það er hins vegar ekki jafnaugljóst hvernig fjölmiðlaumfjöllun og væntingar verka hvort á annað. Er fréttin neikvæð af því að viðmælandinn er svartsýnn, eða varð viðmælandinn svartsýnn af því hann las neikvæða frétt með morgunkaffinu? Í hvora áttina er orsakasamhengið?

Þótt það gefi ekki einhlítt svar við spurningunni getur svokallað Granger-orsakapróf gefið vísbendingu um hvort kemur á undan; hænán eða eggjð. Slíkt próf bendir nokkuð eindregið til þess að það séu fréttir sem móta væntingar, en ekki væntingar sem móta fréttir á Íslandi – í það minnsta hefur gildi K-orðs vísitölunnar mun meiri forspármátt um væntingar fram í tímann en öfugt².

Heimild: Gallup, Fjölmiðlavaktin og Greiningardeild

Markaðspunktar Greiningardeildar Arion banka

Ásdís Kristjánsdóttir	asdis.kristjansdottir@arionbanki.is	444-6968
Fannar Jónsson	fannar.jonsson@arionbanki.is	444-6962
Hafsteinn Hauksson	hafsteinn.hauksson@arionbanki.is	444-6993
Stefán Broddi Guðjónsson	stefan.gudjonsson@arionbanki.is	444-6959
Þorbjörn Atli Sveinsson	thorbjorn.sveinsson@arionbanki.is	444-6973

Ábyrgðarmaður: Ásdís Kristjánsdóttir

Fyrirvari

Þær skoðanir og spár sem hér koma fram eru byggðar á almennum upplýsingum sem Greiningardeild Arion banka hefur undir höndum þegar markaðspunktar eru ritaðir. Helstu heimildir eru ársskýrslur, afkomufundir og hluthafafundir auk annarra opinberra upplýsinga sem birst hafa í fjölmiðlum og á öðrum vettvangi. Upplýsingar í umfjöllun eru einungis birtar í upplýsingarskyni og þær ber ekki að skoða sem tilboð á einn eða annan hátt. Skoðanir og spár geta breyst án fyrirvara. Þrátt fyrir að þess sé sérstaklega gætt að upplýsingarnar séu réttar og nákvæmar þegar þær eru settar fram getur Arion banki, eða starfsmenn Arion banka ekki tekið ábyrgð á villum. Vinsamlegast hafið samband við

² Keyrt var Granger-orsakapróf með þremur tölum liðum, þar sem hvorki er gert ráð fyrir að fólk láti eldri fréttir en fjórðungsgamlar hafa áhrif á sig (þ.e. það notar nýjustu upplýsingar til að byggja væntingar sínar á), né að væntingar og viðhorf hafi nein áhrif nema innan fjórðungs. Ekki er hægt að hafna því að væntingar Granger-orsaki ekki fjölda kreppufrétta miðað við eðlilega marktektarkröfu (p-gildi 0,608), en hins vegar er hægt að hafna því að fréttir Granger-orsaki ekki væntingar miðað við nokkuð stranga marktektarkröfu, t.d. 99% (p-gildi 0,006).

markaðsviðskipti Arion banka eða ráðgjafa áður en gengið er frá viðskiptum sem byggja á þessum markaðspunktum. Arion banki hf. og starfsmenn félagsins taka ekki ábyrgð á því félagið mælir með kaupum á kunni að lækka og öfugt.

Arion banki, starfsmenn Arion banka, stjórnarmenn eða aðilar tengdir Arion banka kunna að eiga hagsmuna að gæta varðandi einstök félög sem greiningar, verðmatsskýrslur og annað útgáfuefni Greiningardeildar Arion banka lýtur að hverju sinni. Hagsmunir kunna að vera ýmsir t.d. sem hluthafar eða ráðgjafar í einstaka félögum, umsjónaraðilar útboða, viðskiptavaki útgefenda eða hagsmunir sem lúta að annarri veittri fjárfestingabankaþjónustu.

Athugasemdir, ábendingar og fyrirspurnir tengdar markaðspunktum sendist á netfangið greiningardeild@arionbanki.is
